

EEA and Norway Grants Fund for Regional Cooperation, 2022.-2024.

Projekt: „Podrška nacionalnim institucijama za ljudska prava u praćenju ljudskih prava i vladavine prava“

studeni 2023.

Mapiranje tijela za ljudska prava u Hrvatskoj

REPUBLIKA HRVATSKA
Pučka pravobraniteljica

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Norway grants

SADRŽAJ

Sadržaj.....	1
Uvod.....	3
VLADINA TIJELA ZA TEMELJNA PRAVA	4
Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske	4
Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.....	6
Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.....	7
Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske.....	8
Ured zastupnice Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava	9
Različita ministarstva nadležna za zaštitu ljudskih prava	10
ODBORI HRVATSKOG SABORA KOJI SE BAVE TEMELJNIM PRAVIMA.....	11
Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav	11
Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina	12
Odbor za ravnopravnost spolova	13
Odbor za obitelj, mlade i sport	14
Odbor za zdravstvo i socijalnu politiku	14
Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija	15
ZAKONOM USTANOVLJENA NEOVISNA TIJELA SA ŠIROKOM NADLEŽNOŠĆU U PODRUČJU TEMELJNIH PRAVA	15
PUČKA PRAVOBRANITELJICA	15
STATUS MEĐUNARODNE AKREDITACIJE I PREPORUKE PODODBORA ZA AKREDITIRANJE (SCA)	17
DALJNJE POSTUPANJE U VEZI S PREPORUKAMA SCA-A I BITNA ZBIVANJA	18
ECRI O PUČKOJ PRAVOBRANITELJICI	18
UN-OV ODBOR ZA ELIMINACIJU RASNE DISKRIMINACIJE (CERD) O PUČKOJ PRAVOBRANITELJICI	19
PRAVOBRANITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA.....	19
ECRI O PRAVOBRANITELJICI ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA.....	21
PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU.....	22
ECRI O PRAVOBRANITELJICI ZA DJECU	23
ODBOR UN-A ZA PRAVA DJETETA O PRAVOBRANITELJICI ZA DJECU	24
PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM.....	24
ODBOR UN-A ZA PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM O PRAVOBRANITELJU ZA OSOBE S INVALIDITETOM	26
POVJERENIK ZA INFORMIRANJE.....	26
DRUGI AKTERI RELEVANTNI ZA ODABRANA TEMELJNA PRAVA KOJE IMENUJE HRVATSKI SABOR	28
Agencija za zaštitu osobnih podataka	28

Vijeće za elektroničke medije (VEM)	29
DRUGA TIJELA – POVJERENSTVA I MEĐUSEKTORSKA TIJELA	30
Povjerenstvo za rad po pritužbama – policijski sektor	30
Nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite	31
Povjerenstvo za rad po pritužbama u sustavu socijalne skrbi	32
Savjet za ljudska prava – međusektorsko tijelo	33
Županijske koordinacije za ljudska prava	34
Koordinatori za ravnopravnost spolova	35
Povjerenstva za ravnopravnost spolova	35
Savjet za razvoj civilnog društva	36
Radna skupina za praćenje zločina iz mržnje	37
Savjet za nacionalne manjine	38
Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina	39
OSTALO	40

U ovoj se analizi mapiraju nacionalna tijela za ljudska prava kroz pregled širokog institucionalnog okvira niza tijela povezanih s državom za koja se predviđa da će imati ulogu u jačanju provedbe ljudskih prava na nacionalnoj razini ili u promicanju ljudskih prava.

Za potrebe ovog mapiranja usmjerili smo se na nekoliko vrsta tijela koja postoje u nacionalnom kontekstu. Prvo su utvrđena vladina tijela usmjerena na temeljna prava, uključujući stalna međusektorska tijela osnovana za rješavanje određenog pitanja. Zatim su mapirana radna tijela Hrvatskog sabora za temeljna prava i na kraju zakonom ustanovljena tijela za ljudska prava.

Zbog toga i mapa tijela za ljudska prava u Hrvatskoj prikazana u ovoj analizi prati predloženu podjelu relevantnih tijela u tri kategorije: vladina ili parlamentarna tijela, neovisna tijela sa širokom nadležnošću u području temeljnih prava te drugi akteri relevantni za određena temeljna prava. U vezi s prvom kategorijom, vladinim ili parlamentarnim tijelima, ona je ograničena samo na ona tijela koja djeluju unutar strukture Vlade Republike Hrvatske ili Hrvatskog sabora.

VLADINA TIJELA ZA TEMELJNA PRAVA

Vlada Republike Hrvatske obavlja i nositelj je izvršne vlasti. Struktura izvršne vlasti u Republici Hrvatskoj uključuje raznolik sustav tijela čija je svrha zaštita i/ili promicanje ljudskih prava. Osim toga, u Vladi je za zaštitu i promicanje ljudskih prava odgovorna **potpredsjednica Vlade**, koja dolazi iz manjinskih koalicijskih partnera.

Radi pružanja podrške stručnjacima koji rade na temeljnim pravima, Vlada je osnovala vladine urede:

- Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske
- Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske
- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
- Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske

URED ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Uredbom o Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (Narodne novine br. 6/2019) propisuju se djelokrug rada i ustroj Ureda. U okviru svojeg djelokruga rada Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, među ostalim:

- obavlja stručne, analitičke, savjetodavne i administrativne poslove u vezi s ostvarivanjem nacionalne politike zaštite i promicanja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i prati njihovu učinkovitost
- razmatra stanje pojedinih ljudskih prava i prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i sukladnost domaćeg zakonodavstva s odredbama Ustava Republike Hrvatske i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kao i s međunarodnim instrumentima iz područja ljudskih i manjinskih prava te predlaže mjere za ostvarivanje tih prava
- predlaže unaprjeđenje i usklađivanje zakonskih, podzakonskih i drugih propisa i akata kojima se uređuju pitanja vezana uz zaštitu i promicanje ljudskih prava i prava nacionalnih manjina s odgovarajućim nacionalnim i međunarodnim dokumentima i drugim propisima, te sudjeluje u njihovoj izradi
- koordinira izradu, prati i izvješćuje o provedbi nacionalnih dokumenata i strategija, akcijskih i operativnih planova i programa u područjima zaštite i promicanja ljudskih prava, suzbijanja trgovanja ljudima, integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, borbe protiv diskriminacije te u području zaštite i promicanja prava nacionalnih manjina s posebnim

naglaskom na integraciju pripadnika romske nacionalne manjine i provedbu operativnih programa za nacionalne manjine

- prati preporuke pučkog pravobranitelja u cilju jačanja sustava zaštite ljudskih prava
- surađuje s nadležnim ministarstvima i drugim nadležnim tijelima i institucijama, tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave i s međunarodnim tijelima u svrhu poboljšanja nacionalnih standarda zaštite i promicanja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, s posebnim naglaskom na integraciju pripadnika romske nacionalne manjine i integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita
- surađuje s organizacijama civilnog društva kroz savjetovanje i konzultacije s predstavnicima civilnog sektora prilikom izrade nacionalnih programa Vlade Republike Hrvatske iz različitih područja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina i donošenja novih ili izmjena postojećih zakona
- osmišljava preventivne aktivnosti te provodi javne kampanje, organizira edukativne aktivnosti poput seminara i okruglih stolova s ciljem poticanja i promoviranja zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina
- prati dokumente nadležnih tijela Europske unije i međunarodne dokumente, priprema mišljenja i stručne analize u vezi s primjenom europskih i međunarodnih dokumenata u ostvarivanju zaštite i promicanja ljudskih prava i prava pripadnika nacionalnih manjina
- daje stručna mišljenja i sudjeluje u izradi prijedloga stajališta na prijedloge akata Europske unije u okviru svog djelokruga rada; prati i predlaže usklađivanje propisa iz područja koja su u djelokruga Ureda s pravnom stečevinom Europske unije
- promiče europske vrijednosti i politike zaštite i promicanja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina
- programira, provodi i izvještava o financijskoj i sadržajnoj provedbi projekata i programa, iz svog djelokruga, financiranih iz fondova Europske unije i drugih tuzemnih i međunarodnih donatora.

Ured je imenovan nacionalnom kontakt točkom za Povelju o temeljnim pravima, a službenik Ureda imenuje se nacionalnim časnikom za vezu Agencije Europske unije za temeljna prava. Ured podupire rad sljedećih tijela (međusektorskih tijela):

- Radna skupina za praćenje zločina iz mržnje – Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje¹

¹Hrvatska. Vlada Republike Hrvatske. Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje ([Protokol o postupanju u slučaju zločina iz mržnje](#)). Narodne novine br. 43/2021.

- Stalno povjerenstvo za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo – članak 76. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti.²
- Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima – Odluka o osnivanju Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima
- Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027.
- Vijeće za ljudska prava.

URED ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Djelokrug rada Vladinog Ureda za ravnopravnost spolova propisan je člankom 18. stavkom 2. Zakona o ravnopravnosti spolova, a njegov ustroj i struktura dodatno su razrađeni Uredbom Vlade Republike Hrvatske o Uredu za ravnopravnost spolova (Narodne novine br. 39/12, 28/16).

Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova Vlada Republike Hrvatske uredbom osniva Ured za ravnopravnost spolova kao stručnu službu za obavljanje poslova u vezi s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova. Ured obavlja stručne i druge poslove na način da:

- koordinira sve aktivnosti kojima je cilj uspostavljanje ravnopravnosti spolova, izrađuje cjeloviti sustav zaštite i promicanja ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj i prati njegovu učinkovitost
- odobrava planove djelovanja tijelima i pravnim osobama iz članka 11. Zakona o ravnopravnosti spolova
- predlaže Vladi Republike Hrvatske i državnim tijelima donošenje ili izmjene zakona i drugih propisa, kao i usvajanje drugih mjera
- izrađuje nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova i nadzire njezinu provedbu
- provodi istraživanja, izrađuje analize i svake dvije godine Vladu Republike Hrvatske izvještava o provedbi nacionalne politike
- prati usklađenost i primjenu zakona i drugih propisa koji se odnose na ravnopravnost spolova u odnosu na međunarodne dokumente
- priprema nacionalna izvješća o ispunjavanju međunarodnih obveza u području ravnopravnosti spolova
- surađuje s nevladinim udrugama koje su aktivne u području ravnopravnosti spolova
- promiče znanje i svijest o ravnopravnosti spolova

²Hrvatska. Hrvatski sabor. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti ([Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti](#)). Narodne novine br. 70/2015.

- prima predstavke stranaka o povredama odredbi ovog Zakona i drugih propisa i prosljeđuje ih pravobraniteljici za ravnopravnost spolova i drugim nadležnim državnim tijelima
- koordinira rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova
- svake godine, najkasnije krajem travnja za prethodnu godinu, izvještava Vladu Republike Hrvatske o svojim aktivnostima.

URED ZA UDRUGE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Ured za udruge osnovan je Uredbom o Uredu za udruge 1998. godine radi obavljanja stručnih poslova iz djelokruga Vlade Republike Hrvatske u vezi sa stvaranjem uvjeta za suradnju i partnerstvo s neprofitnim sektorom, poglavito s udrugama u Hrvatskoj.

Djelokrug Ureda detaljno je propisan Uredbom o Uredu za udruge (Narodne novine br. 34/12) u skladu s kojom Ured obavlja poslove:

- izrade, sustavnog praćenja, analize i ocjene provedbestrateških programa za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva te pripreme i provedbe mjera ostalih strateških dokumenata koji obuhvaćaju aktivnosti suradnje s udrugama
- sudjelovanja u izradi, sustavnom praćenju, analizi i ocjeni normativnog okvira za djelovanje udruga i ostalih organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj
- koordinacije rada tijela državne uprave i ostalih javnih institucija na području harmonizacije politike, kriterija i standarda financiranja projekata udruga i ostalih organizacija civilnog društva iz državnog proračuna i drugih javnih izvora
- pružanja, te po potrebi, stručne pomoći državnim tijelima u pripremi i provedbi natječaja za financiranje projekata i programa udruga iz državnog proračuna
- suradnje u oblikovanju programa potpore razvoju civilnog društva koje provodi Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva i koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna raspoloživih na proračunskoj poziciji Ureda
- razvoja i vođenja učinkovitog sustava praćenja i vrednovanja projekata i programa udruga financiranih iz državnog proračuna i drugih javnih izvora te fondova Europske unije
- pripreme analize i izvješća za Vladu Republike Hrvatske o utrošku sredstava koja su, kao potpora programskim aktivnostima, osigurana i isplaćena udrugama iz državnog proračuna, drugih javnih izvora i fondova Europske unije
- oblikovanja i vođenja javne baze podataka o dodijeljenim bespovratnim sredstvima za projekte i programe organizacija civilnog društva iz državnog proračuna i drugih javnih izvora

- koordinacije rada tijela državne uprave na području razvoja savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata te uključivanja udruga i ostalih organizacija civilnog društva u donošenje, provedbu i vrednovanje javnih politika
- stručne i administrativne potpore radu pojedinih savjetodavnih tijela Vlade Republike Hrvatske
- pružanja, po potrebi, stručne pomoći Uredu predsjednika Vlade Republike Hrvatske o pitanjima iz njegovog djelokruga
- pripreme i provedbe programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i drugih korisnika u području razvoja suradnje s civilnim društvom u oblikovanju javnih politika
- pružanja informacija i davanje stručne pomoći građanima i predstavnicima organizacija civilnog društva iz nadležnosti Ureda
- uspostave, provedbe i razvoja međunarodne suradnje s tijelima Europske unije, drugim međunarodnim tijelima i srodnim institucijama sukladno djelokrugu Ureda
- pripreme i provedbe aktivnosti međunarodne razvojne suradnje na području potpore razvoju civilnog društva
- pripreme, koordinacije i provedbe projekata i programa Europske unije i drugih međunarodnih organizacija za potporu razvoju civilnog društva
- provedbe aktivnosti financijskog upravljanja i kontrole kvalitete provedbe projekata i programa za sektor civilnog društva koji se financiraju iz fondova Europske unije
- sufinanciranja projekata udruga i ostalih organizacija civilnog društva koji ostvaruju potporu iz fondova Europske unije.

Također, od 2007. godine Ured je kontakt točka za program „Europa za građane“ koji je otvorio nove mogućnosti financiranja organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti u Hrvatskoj s ciljem poticanja aktivnog uključivanja građana u procese donošenja odluka na europskoj razini.

Ured za udruge posredničko je tijelo razine 1 u okviru operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali, tj. dio je operativne strukture za korištenje ESF-a plus.

Ured podupire rad sljedećih tijela (međusektorskih tijela):

- Savjet za razvoj civilnog društva.

URED ZA ZAKONODAVSTVO VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

Djelokrug Ureda detaljno je propisan Uredbom o Uredu za zakonodavstvo (Narodne novine br. 63/19).

Za potrebe ove analize ističu se sljedeći poslovi Ureda:

- daje mišljenja o usklađenosti prijedloga zakona, propisa i akata iz djelokruga Vlade s Ustavom Republike Hrvatske i pravnim poretkom Republike Hrvatske, uvažavajući pri tome pravne propise odnosno pravni sustav Europske unije
- daje mišljenja na uredbe i druge propise, upravne akte, akte poslovanja i druge akte koje donosi Vlada, odnosno koje Vlada predlaže Hrvatskom saboru, a u vezi njihove usklađenosti sa zakonom i hrvatskim pravnim sustavom
- koordinira **sustav procjene učinaka propisa** sa središnjim tijelima državne uprave
- nadzire provedbu Zakona o procjeni učinka propisa
- daje stručna mišljenja o primjeni propisa iz područja procjene učinaka propisa i obavlja poslove analize obrazaca prethodne procjene, iskaza o procjeni učinaka propisa i naknadne procjene učinaka propisa.

URED ZASTUPNICE REPUBLIKE HRVATSKE PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

Ured je stručna služba Vlade Republike Hrvatske, osnovana Uredbom o Uredu zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava (Narodne novine br. 18/12, [84/18](#)). Istom Uredbom je uređeno da Uredom upravlja zastupnik, kojeg imenuje Vlada, na prijedlog predsjednika Vlade.

Djelokrug rada Ureda uključuje sljedeće:

- poslove pripreme svih očitovanja Republike Hrvatske u postupcima pred Europskim sudom za ljudska prava i sudjelovanja na usmenim ročištima pred Europskim sudom za ljudska prava, poslove razmatranja, pripreme i miješanja u predmete protiv drugih država pred Europskim sudom za ljudska prava, poslovi suradnje s pravosudnim tijelima, Ustavnim sudom Republike Hrvatske, ministarstvima i drugim tijelima državne uprave i drugim tijelima u svrhu zastupanja, te poslove suradnje s Europskim sudom za ljudska prava
- poslove koordiniranja izvršenja presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava s tijelima svih grana vlasti, poslove suradnje s pravosudnim tijelima, ministarstvima i drugim tijelima državne uprave te drugim tijelima, kao i s Tajništvom Odbora ministara Vijeća Europe u svrhu izvršenja presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava
- poslove pripreme i sudjelovanja na sastancima Odbora ministara Vijeća Europe o izvršenju presuda Europskog suda za ljudska prava, kao i u drugim aktivnostima Vijeća Europe koje se odnose na izvršenje presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava
- poslove analize sudske prakse Europskog suda za ljudska prava, Suda Europske unije, drugih međunarodnih sudova i tijela u području međunarodne zaštite ljudskih prava, te prakse drugih tijela za potrebe poslova iz nadležnosti Ureda

- poslove analize propisa Republike Hrvatske u svrhu davanja mišljenja o usklađenosti istih s Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, te davanje mišljenja o drugim dokumentima na traženje nadležnih tijela
- poslove praćenja konvencijskog sustava zaštite ljudskih prava i razvoja ljudskih prava u tom sustavu
- poslove suradnje sa zastupnicima drugih država/vlada pred Europskim sudom za ljudska prava
- poslove koordinacije prevođenja, jezične i pravne redakture i lekture, te poslove prevođenja dokumenata na hrvatski i engleski jezik za potrebe Ureda
- poslove upoznavanja pravosudnih tijela, tijela državne uprave i drugih tijela, te stručne i opće javnosti s Konvencijom, sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava i konvencijskim sustavom zaštite ljudskih prava, te komunikacije s medijima vezano za poslove iz nadležnosti Ureda
- poslove prikupljanja, analize i sistematizacije podataka za izradu statistika, izvješća i drugih dokumenata iz nadležnosti Ureda.

Ured podupire rad sljedećih tijela (međusektorskih tijela):

- Stručni savjet za izvršenje presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava.

RAZLIČITA MINISTARSTVA NADLEŽNA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA

U strukturi Vlade postoje različita ministarstva koja su u okviru svojih djelokruga rada nadležna za zaštitu ljudskih prava. Među njima su:

2.6.1 Ministarstvo pravosuđa i uprave unutar svoje strukture ima posebnu upravu za ljudska prava, nacionalne manjine i etiku. Uprava obavlja poslove provedbe državne politike te druge upravne i stručne poslove koji se odnose na promicanje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz područja pravosuđa i uprave, uključujući zaštitu osobnih podataka i pravo na pristup informacijama. Pored toga, Uprava izrađuje nacрте prijedloga zakona, drugih propisa, općih akata te strateških i planskih dokumenata te prati i osigurava usklađenost nacionalnog zakonodavstva s preuzetim međunarodnim obvezama iz područja zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda iz svog djelokruga. Konačno, Uprava provodi državne politike i zakone, promiče i doprinosi unaprjeđenju prava nacionalnih manjina. Osim toga, Ministarstvo unutar svoje organizacijske strukture ima Službu za podršku žrtvama i svjedocima.

2.6.2 Ministarstvo vanjskih i europskih poslova unutar svoje strukture ima upravu za multilateralu i globalna pitanja koja sudjeluje u predlaganju i provedbi vanjske politike Republike Hrvatske u Europskoj uniji i međunarodnim organizacijama u području ljudskih prava. U tu svrhu ima Sektor za UN i međunarodne organizacije, koji uključuje i Službu za ljudska prava.

2.6.3 Ministarstvo znanosti i obrazovanja unutar svoje strukture ima Upravu za nacionalne manjine. Uprava za nacionalne manjine obavlja upravne i stručne poslove planiranja, praćenja stanja i unaprjeđenja predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja, obrazovanja odraslih te obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Sadrži dvije administrativne jedinice: Sektor za obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina i Sektor za nacionalne programe, akcijske planove i projekte.

Pored ovdje navedenih, i druga ministarstva imaju važnu ulogu u zaštiti ljudskih prava, a to su Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, te Ministarstvo kulture i medija.

Osim toga, u kontekstu Povelje o temeljnim pravima i fondova EU-a važnu ulogu imaju Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU-a te Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

ODBORI HRVATSKOG SABORA KOJI SE BAVE TEMELJNIM PRAVIMA

Sabor Republike Hrvatske uključuje nekoliko odbora čije je djelovanje usko povezano s temeljnim pravima.

ODBOR ZA USTAV, POSLOVNIK I POLITIČKI SUSTAV

Odbor prati i razmatra provedbu Ustava Republike Hrvatske. Također:

- razmatra načelna pitanja u vezi s usuglašavanjem zakonodavstva s Ustavom Republike Hrvatske
- razmatra mišljenja i prijedloge ustavne naravi upućene Saboru u postupku promjene Ustava Republike Hrvatske priprema prijedloge odgovarajućih akata
- provodi postupak kandidiranja sudaca Ustavnog suda Republike Hrvatske i predlaganja za izbor Saboru
- provodi postupak kandidiranja pučkog pravobranitelja Republike Hrvatske i podnosi prijedlog za izbor Saboru
- provodi postupak kandidiranja Povjerenika za informiranje i podnosi prijedlog za izbor Saboru
- u postupku i donošenju odluke o raspisivanju referenduma ako to zatraži Ustavom Republike Hrvatske propisan broj birača, priprema prijedloge odgovarajućih akata

- rješava sporove o djelokrugu radnih tijela Sabora prati provedbu ovog Poslovnika
- predlaže donošenje i promjene ovog Poslovnika
- razmatra načelna pitanja zaštite i ostvarivanja Ustavom Republike Hrvatske utvrđenih ljudskih prava i temeljnih sloboda te prava nacionalnih manjina.

Osim toga, u okviru postupka donošenja zakona i drugih propisa ima prava i dužnosti matičnog radnog tijela u područjima koja se odnose na:

- udruživanje, javna okupljanja i mirne prosvjede građana, biračko pravo, izbor zastupnika u Sabor, izbor predsjednika Republike, izbor članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske, izbor za tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i referendum
- pravni položaj vjerskih zajednica
- upotrebu i zaštitu grba, zastave i himne Republike Hrvatske i drugih državnih simbola, državne blagdane, nagrade i druga priznanja
- opća pitanja ustavnosti i zakonitosti
- javno informiranje
- opća pitanja funkcioniranja političkog sustava - pitanja ustrojstva i djelokruga državnih tijela, osnivanja, ustrojstva, djelokruga i načina rada tijela državne uprave
- pitanja i odnose iz djelokruga državne uprave te pitanja ostvarivanja zakonitosti u radu tijela državne uprave
- izvješća tijela državne uprave o primjeni zakona i o općim problemima državne uprave, temeljna pitanja vlasničkih odnosa
- ustrojstvo, djelokrug i način rada pučkog pravobranitelja. Odbor obavlja i druge poslove određene Poslovníkom i zakonom.
- Odbor obavlja i druge poslove određene Poslovníkom i zakonom.

Odbor ima 6 vanjskih (imenovanih) članova koji su svi članovi akademske zajednice i koji sudjeluju u njegovu radu.

Dodatno, otkako je Hrvatski sabor usvojio Kodeks o etičkom djelovanju zastupnika u Hrvatskom saboru, Odbor prati njegovu provedbu.

ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina ima djelokrug rada koji se odnosi na utvrđivanje i praćenje provođenja politika, donošenje zakonodavstva i provedbu međunarodnih ugovora povezanih s ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina. Rad Odbora također je usmjeren na odredbe Ustava

o ljudskim pravima, ostvarivanje prava nacionalnih manjina i predlaganje mjera za ostvarivanje tih prava te međunarodnu suradnju u području prava nacionalnih manjina. Osim toga, nadzire financijsku potporu određenih potreba nacionalnih manjina i surađuje s nizom domaćih i međunarodnih organizacija u području ljudskih prava i prava nacionalnih manjina.³

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina surađuje sa znanstvenim i stručnim te Vladinim i nevladinim organizacijama koje djeluju na području zaštite ljudskih i etničkih prava.

Odbor također surađuje s relevantnim radnim tijelima parlamenata u drugim zemljama te sa stranim i međunarodnim tijelima koja djeluju u području zaštite ljudskih i etničkih prava.

Odbor sudjeluje i u izboru pučkog pravobranitelja i redovito raspravlja o izvješću pučkog pravobranitelja. U prethodnim sazivima Odbor je organizirao tematske sjednice o provedbi preporuka pučke pravobraniteljice.

Osim toga, Odbor je zadužen za izbor članova Povjerenstva za rad po pritužbama – policijski sektor

Odbor ima četiri vanjska (imenovana) člana koji predstavljaju nevladine organizacije i vjerske zajednice.

ODBOR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Odbor za ravnopravnost spolova promiče i prati provedbu načela ravnopravnosti spolova u zakonodavstvu Republike Hrvatske. Djelokrug rada Odbora obuhvaća širok spektar aktivnosti usmjerenih na osiguravanje rodne ravnopravnosti u različitim sektorima društva. Ključne odgovornosti Odbora uključuju poticanje potpisivanja međunarodnih dokumenata o ravnopravnosti spolova i praćenje primjene tih dokumenata, aktivno sudjelovanje u izradi, provedbi i evaluaciji Nacionalne politike za ostvarenje ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj te suradnju na utvrđivanju mjera za unaprjeđivanje ravnopravnosti spolova. Odbor također predlaže inicijative i programe za uklanjanje diskriminacija na temelju spola, potiče ravnomjernu spolnu zastupljenost u sastavu radnih tijela i izaslanstava Sabora te doprinosi usklađivanju hrvatskih zakona i izvršnih mjera sa standardima EU-a po pitanju ravnopravnosti spolova. Osim toga, uključen je u izradu prijedloga zakona i drugih akata o ravnopravnosti spolova i u uvođenje načela ravnopravnosti spolova u različita područja kao što su obrazovanje, zdravstvo, javno informiranje, socijalna politika, zapošljavanje, poduzetništvo, procesi odlučivanja i obiteljski odnosi.

Odbor je radno tijelo pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

³Hrvatska. Hrvatski sabor. [Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina](#).

Odbor ima tri vanjska (imenovana) člana koji predstavljaju nevladine organizacije i akademsku zajednicu koji su aktivni u području rodne ravnopravnosti.

ODBOR ZA OBITELJ, MLADE I SPORT

Odbor za obitelj, mlade i sport utvrđuje i prati provođenje politika, a u postupku donošenja zakona i drugih propisa ima prava i dužnosti matičnog radnog tijela u područjima koja se odnose na:

- brak, obitelj i skrbništvo, posebnu zaštitu djece i materinstva i mladih
- kvalitetu života mladih i njihovo sudjelovanje u svim djelatnostima društva, zaštitu djece i mladih od svih oblika ovisnosti, planiranje obitelji i demografsku obnovu
- sport.

Odbor također provodi postupak kandidiranja pravobranitelja za djecu i podnosi prijedlog za izbor Saboru.

Odbor ima tri vanjska (imenovana) člana iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika koji se smatraju stručnjacima za pitanja Odbora.

ODBOR ZA ZDRAVSTVO I SOCIJALNU POLITIKU

Odbor za zdravstvo i socijalnu politiku utvrđuje i prati provođenje politika, a u postupku donošenja zakona i drugih propisa ima prava i dužnosti matičnog radnog tijela u područjima koja se odnose na:

- zdravstvenu zaštitu i organizaciju zdravstvene službe
- suzbijanje ovisnosti
- socijalnu skrb
- prava osoba s invaliditetom
- zaštitu prognanih i raseljenih osoba
- zaštitu starih i imovinski nezbrinutih osoba te druga pitanja socijalne politike i zdravstva.

Odbor je radno tijelo pravobraniteljice za osobe s invaliditetom.

Osim toga, Odbor je zadužen za izbor članova Povjerenstva za rad po pritužbama u sustavu socijalne skrbi.

Odbor broji 6 vanjskih (imenovanih) članova: jednog predstavnika Hrvatske liječničke komore, jednog predstavnika Hrvatske komore medicinskih sestara, 3 stručnjaka iz područja zdravstva i jednog stručnjaka iz područja socijalne skrbi.

Osim ovoga, i drugi odbori raspravljaju o pitanjima relevantnima i važnima za zaštitu i promicanje ljudskih prava, a pučka pravobraniteljica redovito sudjeluje na tim sjednicama.

VIJEĆE ZA GRAĐANSKI NADZOR SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNIH AGENCIJA

Pored odbora, postoje i druga tijela Hrvatskog sabora nadležna za pitanja iz područja ljudskih prava.

Jedno od njih je i **Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija** čiji djelokrug rada proizlazi iz Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske⁴ i Odluke o Vijeću za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija.

Vijeće se sastoji od predsjednika i šest članova, a sve ih imenuje Hrvatski sabor.

Vijeće je zaduženo za praćenje rada sigurnosnih službi i zaštitu ustavnih prava u okviru svoje nadležnosti. Poslovi Vijeća uključuju praćenje zakonitosti rada sigurnosnih službi i osiguravanje da se primjenom mjera tajnog prikupljanja podataka ne krše nepravedno Ustavom zajamčena ljudska prava i temeljne slobode. Prikupljena saznanja i podatke u vezi s navedenim aktivnostima Vijeće dostavlja ključnim dionicima, uključujući Vijeću za nacionalnu sigurnost, predsjedniku Hrvatskog sabora, predsjedniku odbora Hrvatskog sabora nadležnog za nacionalnu sigurnost i ravnateljima sigurnosno-obavještajnih službi. Osim toga, Vijeće ima važnu ulogu u osiguravanju transparentnosti i odgovornosti putem davanja obavijesti o načinu podnošenja zahtjeva građana, državnih tijela i pravnih osoba o zamijećenim nezakonitim postupcima ili nepravilnostima u radu sigurnosno-obavještajnih službi, osobito u slučajevima kršenja Ustavom zajamčenih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ovaj je okvir osmišljen kako bi se osigurala ravnoteža između interesa nacionalne sigurnosti i očuvanja osobnih sloboda kroz osiguravanje mehanizma na nadzor i pravnu zaštitu prema potrebi.

ZAKONOM USTANOVLJENA NEOVISNA TIJELA SA ŠIROKOM NADLEŽNOŠĆU U PODRUČJU TEMELJNIH PRAVA

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

Institucija pučke pravobraniteljice ustanovljena je 1992. godine *Ustavom Republike Hrvatske*, a on uključuje i detaljne ustavne odredbe o statusu i djelokrugu rada ove institucije.

Prema članku 93. Ustava, pučka pravobraniteljica opunomoćenica je Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda utvrđenih hrvatskim zakonodavstvom i međunarodnim pravnim aktima koje je Republika Hrvatska prihvatila. Svatko može podnijeti pritužbu pučkoj pravobraniteljici ako smatra da su, uslijed nezakonitog ili nepravilnog rada državnih tijela, tijela lokalne i područne

⁴Hrvatska. Hrvatski sabor. Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske ([Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske](#)). Narodne novine br. 79/2006.

(regionalne) samouprave i tijela s javnim ovlastima, ugrožena ili povrijeđena njegova ustavna ili zakonska prava.

Pučku pravobraniteljicu bira Hrvatski sabor na razdoblje od osam godina. Pučka pravobraniteljica samostalna je i neovisna u svom radu. Uvjeti za izbor i razrješenje pučke pravobraniteljice i njezinih zamjenika, njezin djelokrug i način rada uređuju se zakonom. Zakonom se, radi zaštite temeljnih ustavnih prava, pučkoj pravobraniteljici mogu povjeriti i određene ovlasti u odnosu na pravne i fizičke osobe. Pučka pravobraniteljica i ostali opunomoćenici Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda imaju imunitet kao i zastupnici u Hrvatskom saboru.

Djelokrug institucije dodatno je utvrđen i uređen Zakonom o pučkom pravobranitelju (Narodne novine br. 76/12), Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine br. 85/08, 112/12), Zakonom o nacionalnom preventivnom mehanizmu (Narodne novine br. 18/2011, 33/15) i Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti (Narodne novine br. 46/22). Pučka pravobraniteljica stoga ima pet nadležnosti: pravobranitelja, nacionalne institucije za ljudska prava, nacionalnog tijela za jednakost, nacionalnog preventivnog mehanizma i zaštite prijavitelja nepravilnosti (zviždača).

Institucija je nadležna za cijelo područje Republike Hrvatske. U članku 4. Zakona o pučkom pravobranitelju detaljno je navedeno u odnosu na koja tijela može djelovati pučka pravobraniteljica. Prema Zakonu, pučka pravobraniteljica promiče i štiti ljudska prava i slobode te vladavinu prava razmatrajući pritužbe o postojanju nezakonitosti i nepravilnosti u radu državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, te pravnih i fizičkih osoba u skladu s posebnim zakonima, kao što je slučaj u kontekstu suzbijanja diskriminacije i zaštite prijavitelja nepravilnosti. Kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije i tijelo za vanjsko prijavljivanje nepravilnosti (zaštita zviždača), pučka pravobraniteljica može intervenirati u sudskim postupcima.

Osim toga, pučka pravobraniteljica vrlo je aktivna u zakonodavnim postupcima i daje brojne preporuke o zakonodavnim i administrativnim odredbama koje obuhvaćaju širok raspon područja. Provedba nacionalnih politika i zakonodavstva te međunarodnih i regionalnih instrumenata za ljudska prava pomno se prati, među ostalim pripremom alternativnih izvješća.

Konačno, u godišnjem izvješću pučke pravobraniteljice Hrvatskom saboru daje se analiza i ocjena stanja zaštite prava i sloboda, uključujući i slučajeve kršenja prava pojedinaca ili skupina, a navode se i preporuke za poticanje sustavnih promjena kako bi se spriječilo buduće kršenje prava građana. Osim toga, pučka pravobraniteljica može podnositi posebna izvješća Hrvatskom saboru, kao što je primjerice bio slučaj 2021. godine kad je pučka pravobraniteljica podnijela izvješće o utjecaju epidemije bolesti COVID-19 na ljudska prava i jednakost u Hrvatskoj.

S ciljem veće dostupnosti građanima, pored ureda sjedišta u Zagrebu, pučka pravobraniteljica otvorila je tri područna ureda, u Rijeci, Splitu i Osijeku. Građani mogu pristupiti uredima pučke pravobraniteljice osobno, e-poštom, telefonom ili slanjem dokumentacije redovnom poštom. Svi podaci za kontakt dostupni su u javnom telefonskom imeniku, kao i na mrežnim stranicama Ureda.

Kako bi se osigurao veći pluralizam, *Zakonom o pučkom pravobranitelju* uveden je Savjet za ljudska prava pučke pravobraniteljice kao savjetodavno tijelo koje pučkoj pravobraniteljici predlaže strateške smjernice, osigurava trajnu suradnju institucije s civilnim društvom, akademskom zajednicom i medijima te razmatra druga pitanja važna za rad pučke pravobraniteljice u području promicanja ljudskih prava i sloboda. Članove Savjeta imenuje pučka pravobraniteljica na razdoblje od četiri godine, a oni predstavljaju akademsku zajednicu, organizacije civilnog društva, medije i nacionalne manjine.

Osim toga, pučka pravobraniteljica uspostavila je Mrežu antidiskriminacijskih kontakt točaka potpisivanjem sporazuma o suradnji s 11 organizacija civilnog društva koje djeluju na području suzbijanja diskriminacije i poticanja jednakosti iz svih regija Hrvatske.

Naposljetku, u okviru nadležnosti nacionalnog preventivnog mehanizma, pučka pravobraniteljica surađuje sa stručnjacima i predstavnicima udruga i drugih nevladinih organizacija koje su registrirane za obavljanje aktivnosti u području zaštite ljudskih prava.

STATUS MEĐUNARODNE AKREDITACIJE I PREPORUKE PODODBORA ZA AKREDITIRANJE (SCA)

Pučka pravobraniteljica Republike Hrvatske posljednji je put ponovno akreditirana kao nacionalna institucija za ljudska prava sa statusom A u ožujku 2019.¹. Među ostalim preporukama Pododbor za akreditiranje (SCA) potiče hrvatsku nacionalnu instituciju za ljudska prava da se zalaže za to da se u postupku izbora pučke pravobraniteljice provodi opširno savjetovanje i da u njemu sudjeluje civilno društvo. SCA je također napomenuo da je hrvatska nacionalna institucija za ljudska prava nedavno dobila dodatne odgovornosti u skladu s propisima o prijaviteljima nepravilnosti, ali da joj nisu dodijeljena nova ili dodatna financijska sredstva kako bi te nove odgovornosti mogla izvršavati. Stoga SCA potiče hrvatsku nacionalnu instituciju za ljudska prava da se nastavi zalagati za financiranje koje joj je potrebno da bi mogla učinkovito obavljati sve odgovornosti u okviru svojih nadležnosti, uključujući svoje novododijeljene odgovornosti. Osim toga, SCA je napomenuo da mandat pučke pravobraniteljice traje osam godina i da broj ponovnih imenovanja nije ograničen zakonom o davanju ovlasti. SCA smatra da bi bilo bolje da su ponovna imenovanja ograničena na najviše jedno ponovno imenovanje. Naposljetku, SCA je potvrdio da regionalni ured u Rijeci u to vrijeme nisu bili pristupačni osobama s invaliditetom. Potaknuo je nacionalnu instituciju za ljudska prava da nastavi tražiti rješenje

za tu situaciju, među ostalim traženjem dodatnih sredstava kojima bi se osigurala mogućnost pristupa svim njezinim uredima.

DALJNJE POSTUPANJE U VEZI S PREPORUKAMA SCA-A I BITNA ZBIVANJA

U vezi s preporukom SCA-a koja se odnosi na zaštitu prijavitelja nepravilnosti, institucija je ojačana u broju djelatnika: zaposleno je 5 savjetnika. Međutim, nema promjena u broju zamjenika, odnosno broj zamjenika ostao je isti bez obzira na proširenje nadležnosti. Treba naglasiti da je riječ o vrlo zahtjevnoj nadležnosti, među ostalim i zbog obveze zaštite identiteta prijavitelja nepravilnosti i povjerljivosti podataka, što zahtijeva dodatnu pozornost pri postupanju po pritužbama prijavitelja nepravilnosti. Stoga, kako bi se osiguralo učinkovito i pravodobno djelovanje u svim nadležnostima, instituciju bi trebalo ojačati još jednim zamjenikom.

Što se tiče omogućavanja opširnog savjetovanja i sudjelovanja civilnog društva u postupku izbora pučke pravobraniteljice, prema članku 10. stavku 3. Zakona o pučkom pravobranitelju (Narodne novine br. 76/12), „Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora, uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora, utvrđuje prijedlog najmanje dva kandidata za pučkog pravobranitelja na temelju pristiglih prijava iz javnog poziva te ga upućuje Hrvatskom saboru.“ Prije donošenja odluke o prijedlogu dvaju kandidata, ovdje spomenuta dva odbora održavaju razgovor sa svim kandidatima čije kandidature ispunjavaju uvjete propisane Zakonom. Razgovori su javni, a pitanja koja se kandidatima postavljaju dolaze od zastupnika u Saboru, ali i predstavnika organizacija civilnog društva i akademske zajednice, koji su vanjski članovi odbora.

Što se područnog ureda u Rijeci tiče, u skladu s preporukom SCA-a ured premješten na novu lokaciju i sada je omogućen pristup osobama s invaliditetom.

Naposljetku, u svojem Izvješću o vladavini prava za 2022. godinu Europska komisija Hrvatskoj je preporučila da osigura sustavnije praćenje preporuka i zahtjeva za dostavu informacija pučke pravobraniteljice. Ta je preporuka ponovljena u Izvješću o vladavini prava za 2023. godinu.

ECRI O PUČKOJ PRAVOBRANITELJICI

ECRI je potvrdio da pučka pravobraniteljica ima sve ovlasti preporučene u ECRI-jevoj Općoj političkoj preporuci br. 7, stavak 24., te da je u skladu s preporukama iz ECRI-jeve Opće političke preporuke br. 2 o nacionalnim specijaliziranim tijelima za borbu protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netrpeljivosti na nacionalnoj razini. Nadležnosti pučke pravobraniteljice su, među ostalim, rješavanje pritužbi zbog diskriminacije, davanje informacija osobama koje se pritužuju na diskriminaciju o njihovim pravima i pravnim sredstvima, senzibiliziranje javnosti, provođenje anketa te prikupljanje i

analiza podataka o diskriminaciji. Iako pučka pravobraniteljica ne može donositi obvezujuće odluke ili izricati sankcije, može izdavati upozorenja te davati prijedloge i preporuke. Pučka pravobraniteljica ima pravo podnijeti kaznenu prijavu državnom odvjetništvu, umiješati se u postupak pred građanskim sudovima kao umješač *sui generis*, pokrenuti postupke pred prekršajnim sudovima te pokrenuti postupke pred građanskim sudovima za slučajeve diskriminacije kolektivnih interesa određene skupine, ali ne i pojedinačnih interesa.

ECRI je također napomenuo da je pučka pravobraniteljica obvezna podnositi svoja godišnja izvješća Saboru, a da Sabor onda izvješća prihvaća glasovanjem. Stoga ECRI preporučuje nadležnim tijelima da izmijene zakonodavstvo na način da se o izvješćima pučke pravobraniteljice ne glasuje.

UN-OV ODBOR ZA ELIMINACIJU RASNE DISKRIMINACIJE (CERD) O PUČKOJ PRAVOBRANITELJICI

Odbor preporučuje da država stranka nastavi jačati neovisnost Ureda pučke pravobraniteljice i da mu nastavi omogućivati da u potpunosti, učinkovito i neovisno izvršava svoje dužnosti, u skladu s načelima koja se odnose na status nacionalnih institucija za promicanje i zaštitu ljudskih prava (Pariška načela), poduzimanjem učinkovitih mjera, posebno zakonskih mjera, za provedbu preporuka Pododbora za akreditiranje Globalnog saveza nacionalnih institucija za ljudska prava.

PRAVOBRANITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Ravnopravnost spolova jedna je od temeljnih vrijednosti ustavnog poretka Republike Hrvatske. Prvu pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova imenovao je Hrvatski sabor 2003. godine na prijedlog Vlade Republike Hrvatske u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova donesenim 2003. godine.

Hrvatski sabor donio je 2008. godine novi Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine br. 82/08) prema kojem pravobraniteljica za ravnopravnost spolova obavlja poslove neovisnog tijela nadležnog za suzbijanje demokracije u području ravnopravnosti spolova.

Odgovornosti pravobraniteljice za ravnopravnost spolova uključuju:

- zaprimanje prijava svih fizičkih i pravnih osoba vezanih uz diskriminaciju u području ravnopravnosti spolova
- pružanje pomoći fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog spolne diskriminacije pri pokretanju sudskog postupka
- poduzimanje radnji ispitivanja pojedinačnih prijava do pokretanja sudskog postupka

- provođenje, uz pristanak uključenih stranaka, postupka mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe
- prikupljanje i analizu statističkih podataka o slučajevima spolne diskriminacije
- provođenje neovisnih istraživanja o diskriminaciji, objavljivanje neovisnih izvješća i razmjenu raspoloživih informacija s odgovarajućim europskim tijelima.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova djeluje neovisno i samostalno, prati provođenje Zakona o ravnopravnosti spolova i drugih propisa koji se tiču ravnopravnosti spolova i najmanje jednom godišnje izvješćuje Hrvatski sabor.

Pored toga, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova razmatra slučajeve kršenja načela ravnopravnosti spolova i slučajeve diskriminacije prema pojedincima ili grupama pojedinaca koje su počinila tijela državne uprave, jedinice tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga tijela s javnim ovlastima, zaposleni u tim tijelima i druge pravne i fizičke osobe.

Svatko ima pravo obratiti se pravobraniteljici za ravnopravnost spolova zbog kršenja odredbi Zakona o ravnopravnosti spolova bez obzira na to je li neposredno oštećen ili podnosi pritužbu u ime neke druge osobe.

Nadalje, u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije, a u vezi s diskriminacijom na osnovi spola, roda, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i obiteljskog statusa pravobraniteljica za ravnopravnost spolova ima sljedeće zadaće:

- zaprimanje prijava svih fizičkih i pravnih osoba iz članka 10. Zakona
- pružanje potrebnih informacija fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog diskriminacije o njihovim pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite
- ispitivanje pojedinačnih prijava i poduzimanje radnji iz svoje nadležnosti potrebnih za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminirane osobe, ako sudski postupak još nije započet
- upozoravanje javnosti na pojave diskriminacije
- provođenje postupka mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe, uz pristanak uključenih stranaka
- podnošenje kaznene prijave u vezi sa slučajevima diskriminacije nadležnom državnom odvjetništvu.

Pučka pravobraniteljica za ravnopravnost spolova osnovala je Promatračko tijelo za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu i izvještavanje o slučajevima ubojstva žena i izvještavanje

– Femicide Watch⁵ koje okuplja predstavnike ministarstava, sudova, institucija i organizacija čiji je rad usmjeren na borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja. Cilj je pratiti učestalost ubojstava žena iz perspektive roda te prikupiti i analizirati podatke kako bi se utvrdili ključni propusti koji dovode do ubojstava žena od strane njihovih muževa, bivših i sadašnjih partnera te muškaraca općenito.

Međutim, institucija nije u potpunosti neovisna – pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova imenuje Hrvatski sabor, ali na prijedlog Vlade i na razdoblje od osam godina. Nadalje, ako Sabor ne prihvati godišnje izvješće pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova se razrješava se dužnosti.

ECRI O PRAVOBRANITELJICI ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

U posljednjem krugu praćenja ECRI je napomenuo da dvije posebne pravobraniteljice (pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i pravobraniteljica za djecu) imaju slične ovlasti kao pučka pravobraniteljica u vezi s diskriminacijom na temelju područja za koje su zadužene. To vrijedi i za pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom (koja je izvan mandata ECRI-ja).

Sve institucije posebnih pravobranitelja obvezne su podnositi svoja godišnja izvješća Saboru, a Sabor ta izvješća odobrava glasovanjem. Međutim, dodatnim zakonskim odredbama u zakonima o sva tri specijalizirana tijela (pravobraniteljica za djecu, za ravnopravnost spolova i za osobe sa invaliditetom) predviđeno je da se posebni pravobranitelji razriješe dužnosti ako Sabor ne odobri ili ne prihvati njihova godišnja izvješća. Takva se situacija dogodila 2016. godine kad je Sabor odbio godišnje izvješće pravobraniteljice za djecu za 2015. godinu. Godine 2017. Sabor je donio novi Zakon o pravobranitelju za djecu koji je sadržavao iste ove odredbe, a potom je tadašnja pravobraniteljica za djecu razriješena dužnosti.

ECRI smatra da su takvi propisi, s takvim glasovanjem i razrješanjem, ozbiljne prepreke neovisnosti tih institucija.

Stoga je ECRI preporučio da nadležna tijela izmijene zakonodavstvo tako da se o izvješćima pučkog pravobranitelja i posebnih pravobranitelja ne glasuje, kao i zakonodavstvo koje se odnosi na razrješnje posebnih pravobranitelja nakon što Sabor odbije njihova godišnja izvješća kako bi se u cijelosti osigurala njihova neovisnost.

⁵Hrvatska. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. Promatračko tijelo – Femicide Watch ([Promatračko tijelo - Femicide Watch](#)).

PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU

Institucija pravobraniteljice za djecu osnovana je 2003. godine kao prva specijalizirana institucija takve vrste u Republici Hrvatskoj s ciljem zaštite i promicanja prava i interesa djece. Poticaj za osnivanje institucije proizlazi iz preporuka Odbora UN-a za prava djeteta iz 1996. godine, koji je, nakon razmatranja izvješća Vlade Republike Hrvatske o provedbi Konvencije o pravima djeteta, preporučio osnivanje neovisnog nadzornog tijela. Nakon razmatranja najprikladnijeg modela, Republika Hrvatska odlučila se za neovisno tijelo koje će pratiti pojedinačne slučajeve kršenja prava djece te djelovati i preventivno i općenito.

Djelokrug i način rada pravobraniteljice za djecu propisani su Zakonom o pravobranitelju za djecu (Narodne novine br. 73/2017), u skladu s kojim pravobraniteljica za djecu štiti, prati i promiče prava i interese djece u Republici Hrvatskoj na temelju Ustava Republike Hrvatske, Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, drugih međunarodnih dokumenata i zakonodavstva Republike Hrvatske.

Pravobraniteljica za djecu djeluje na temelju zaprimljenih pritužbi ili na vlastitu inicijativu, bilo da je riječ o pojedinačnim kršenjima prava i interesa djece ili općenito.

Pravobraniteljica za djecu ovlaštena je:

- upozoravati, predlagati i davati preporuke u pogledu promicanja i zaštite prava i interesa djece. Tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i pravne osobe, obavezni su surađivati s pravobraniteljicom za djecu i na njezin zahtjev podnositi izvješća i odgovarati na upite te odmah, a najkasnije u roku od 15 dana izvijestiti pravobraniteljicu za djecu o poduzetom u vezi s njezinim upozorenjem, prijedlogom ili preporukom.
- Ako tijela i pravne osobe ne postupe u propisanom roku prema njezinom traženju, pravobraniteljica za djecu o tome će obavijestiti tijelo koje obavlja nadzor nad njihovim radom.
- ima pristup i uvid u sve podatke, informacije i akte koji se odnose na prava i zaštitu djece, bez obzira na stupanj njihove tajnosti te ima pravo pristupa i pregleda te uvida u rad svih ustanova, tijela državne uprave, pravnih i fizičkih osoba, vjerskih zajednica te drugih pravnih osoba koje su posebnim propisima određene za brigu o djeci, a u kojima djeca borave ili su privremeno odnosno trajno smještene
- ako prilikom obavljanja svojih dužnosti sazna da je dijete izvrgnuto tjelesnom ili duševnom nasilju, spolnom zlostavljanju, zlostavljanju ili izrabljivanju, zanemarivanju ili nehajnom postupanju, pravobraniteljica je dužna odmah podnijeti prijavu nadležnom državnom

odvjetništvu te upozoriti nadležni centar za socijalnu skrb i predložiti mjere za zaštitu prava i interesa djeteta.

U svom djelovanju pravobraniteljica je samostalna i neovisna i ne može biti pozvana na odgovornost, pritvorena ili kažnjena za izraženo mišljenje i poduzete radnje u okviru svog djelokruga rada, osim ako se radi o kršenju zakona koje predstavlja kazneno djelo.

Nadalje, u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije, a u vezi s diskriminacijom djece, pravobraniteljica za djecu zadužena je za sljedeće:

- zaprimanje prijava svih fizičkih i pravnih osoba iz članka 10. Zakona
- pružanje potrebnih informacija fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog diskriminacije o njihovim pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite
- ispitivanje pojedinačnih prijava i poduzimanje radnji iz svoje nadležnosti potrebnih za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminirane osobe, ako sudski postupak još nije započeo
- upozoravanje javnosti na pojave diskriminacije
- provođenje postupka mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe, uz pristanak uključenih stranaka
- podnošenje kaznene prijave u vezi sa slučajevima diskriminacije nadležnom državnom odvjetništvu.

Pravobraniteljica za djecu podnosi godišnje izvješće o svom radu Hrvatskom saboru, a može podnositi i posebna izvješća Hrvatskom saboru u slučajevima kada to smatra potrebnim radi provedbe važnih mjera za zaštitu prava i interesa djece.

Pravobraniteljicu za djecu imenuje Hrvatski sabor na razdoblje od osam godina, a zakonom je propisano da djeluje neovisno i samostalno, rukovodeći se načelom pravednosti i morala, i da joj nitko ne smije davati upute niti naloge u njezinom radu.

Međutim, ova institucija nije u potpunosti neovisna jer, ako Sabor ne prihvati godišnje izvješće pravobraniteljice za djecu, pravobraniteljica za djecu razrješava se dužnosti. Neovisnost pravobraniteljice za djecu dodatno je ograničena obvezom podnošenja godišnjeg plana rada na odobrenje Odboru za obitelj, mlade i sport Hrvatskog sabora.

U posljednjem krugu praćenja ECRI je napomenuo da dvije posebne pravobraniteljice (pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i pravobraniteljica za djecu) imaju slične ovlasti kao pučka pravobraniteljica u vezi s diskriminacijom na temelju područja za koje su zadužene. To vrijedi i za pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom (koja je izvan mandata ECRI-ja).

Sve institucije posebnih pravobranitelja obvezne su podnositi svoja godišnja izvješća Saboru, a Sabor ta izvješća odobrava glasovanjem. Međutim, dodatnim zakonskim odredbama u zakonima o sva tri specijalizirana tijela (pravobraniteljica za djecu, za ravnopravnost spolova i za osobe sa invaliditetom) predviđeno je da se posebni pravobranitelji razriješe dužnosti ako Sabor ne odobri ili ne prihvati njihova godišnja izvješća. Takva se situacija dogodila 2016. godine kad je Sabor odbio godišnje izvješće pravobraniteljice za djecu za 2015. godinu. Godine 2017. Sabor je donio novi Zakon o pravobranitelju za djecu koji je sadržavao iste ove odredbe, a potom je tadašnja pravobraniteljica za djecu razriješena dužnosti.

ECRI smatra da su takvi propisi, s takvim glasovanjem i razrješenjem, ozbiljne prepreke neovisnosti tih institucija.

Stoga je ECRI preporučio da nadležna tijela izmijene zakonodavstvo tako da se o izvješćima pučkog pravobranitelja i posebnih pravobranitelja ne glasuje, kao i zakonodavstvo koje se odnosi na razrješenje posebnih pravobranitelja nakon što Sabor odbije njihova godišnja izvješća kako bi se u cijelosti osigurala njihova neovisnost.

ODBOR UN-A ZA PRAVA DJETETA O PRAVOBRANITELJICI ZA DJECU

Odbor je 2022. podsjetio na svoju Opću napomenu br. 2 (2002.) o ulozi neovisnih nacionalnih institucija za ljudska prava i preporučio Hrvatskoj da:

(a) ojača zakonodavni okvir koji uređuje djelokrug pravobranitelja za djecu, uključujući s naglaskom na njegovu neovisnost, posebice izmjenom odredbi Zakona o pravobranitelju za djecu iz 2017. godine koje predviđaju da odbijanje godišnjeg izvješća o radu pravobranitelja za djecu od strane Sabora može dovesti do prijevremenog razrješenja dužnosti pravobranitelja za djecu

(b) osigura odgovarajuće praćenje, provedbu i nastavak praćenja u vezi s preporukama pravobranitelja za djecu.

PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom, koja je stupila na snagu 3. svibnja 2008., ključni je dokument o pravima osoba s invaliditetom i svi hrvatski zakoni moraju biti usklađeni s njom.

Na temelju Konvencije izrađena je Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine. Jedna od mjera u Strategiji bila je uvođenje instituta pravobranitelja za osobe s invaliditetom s ciljem poboljšanja pravne zaštite osoba s invaliditetom.

Djelokrug rada pravobranitelja za osobe s invaliditetom utvrđuje se Zakonom o pravobranitelju za osobe s invaliditetom. Osnovna zadaća pravobranitelja za osobe s invaliditetom je zaštita, praćenje i promicanje prava i interesa osoba s invaliditetom u Hrvatskoj. Bavi se pritužbama na postupanje tijela središnje i lokalne vlasti. Pravobranitelj za osobe s invaliditetom također prati usklađenost zakona i drugih propisa u Republici Hrvatskoj koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom prvenstveno s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom te predlaže izmjene zakona i drugih propisa koji se odnose na prava osoba s invaliditetom.

U skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije, institucija djeluje kao tijelo za jednakost koje se bori protiv diskriminacije na temelju invaliditeta. Dodatno, u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije, a u vezi s diskriminacijom na temelju invaliditeta, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom zadužena je za sljedeće:

- zaprimanje prijava svih fizičkih i pravnih osoba iz članka 10. Zakona
- pružanje potrebnih informacija fizičkim i pravnim osobama koje su podnijele pritužbu zbog diskriminacije o njihovim pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite
- ispitivanje pojedinačnih prijava i poduzimanje radnji iz svoje nadležnosti potrebnih za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminirane osobe, ako sudski postupak još nije započet
- upozoravanje javnosti na pojave diskriminacije
- provođenje postupka mirenja uz mogućnost sklapanja izvansudske nagodbe, uz pristanak uključenih stranaka
- podnošenje kaznene prijave u vezi sa slučajevima diskriminacije nadležnom državnom odvjetništvu.

Godine 2015. institucija je zadužena za provjeru opravdanosti smještaja u psihijatrijskim bolnicama u slučajevima kada je pristanak za smještaj dao zastupnik u skladu s člankom 26. Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine br. 76/14).

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom podnosi godišnje izvješće o svom radu Hrvatskom saboru, a može podnositi i posebna izvješća Hrvatskom saboru u slučajevima kada to smatra potrebnim.

Međutim, ova institucija nije u potpunosti neovisna jer, ako Sabor ne prihvati godišnje izvješće pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom razrješava se dužnosti. Problematičan je i postupak izbora odnosno imenovanja jer Hrvatski sabor imenuje pravobranitelja na prijedlog Vlade na razdoblje od osam godina.

Osim toga, pravobranitelj za osobe s invaliditetom nije imenovan nacionalnim neovisnim tijelom prema Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom.

ODBOR UN-A ZA PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM O PRAVOBRANITELJU ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Odbor je 2015. preporučio Hrvatskoj da osigura postojanje neovisnog nadzornog tijela u skladu s načelima koja se odnose na status nacionalnih institucija za promicanje i zaštitu ljudskih prava („Pariška načela“) na način da donese odgovarajuće propise o pravobranitelju za osobe s invaliditetom. Također je preporučio da država stranka organizacijama osoba s invaliditetom i organizacijama civilnog društva osigura odgovarajuća sredstva za cjelovito i učinkovito sudjelovanje u nacionalnoj provedbi i nadzoru.

POVJERENIK ZA INFORMIRANJE

Povjerenik za informiranje štiti, prati i promiče Ustavom Republike Hrvatske zajamčeno pravo na pristup informacijama te ponovnu upotrebu informacija.

Povjerenika temeljem javnog poziva bira Hrvatski sabor na vrijeme od pet godina uz mogućnost ponovnog izbora.

Osnovni zadaci Povjerenika za informiranje odnose se na provedbu drugostupanjskog postupka u predmetima prava na pristup informacijama i ponovne upotrebe informacija, inspekcijski nadzor, nadzor nad provedbom zakona, uspostavljanje međunarodne suradnje i suradnje s tijelima Europske unije te domaće stručne suradnje i suradnje s tijelima javne vlasti, informiranje javnosti i promicanje prava na pristup informacijama, predlaganje mjera i programa za usavršavanje u području prava na pristup informacijama.

Uz to, Povjerenik za informiranje drugostupanjsko je tijelo koje rješava žalbe korisnika na rješenja tijela javne vlasti. Žalbu na rješenje korisnik može podnijeti Povjereniku za informiranje u roku od 15 dana od dana dostave rješenja, putem prvostupanjskog tijela koje je donijelo rješenje. Također, žalba

Povjereniku može se izjaviti i kad tijelo javne vlasti u zakonskom roku ne odluči o zahtjevu podnositelja (tzv. šutnja uprave). U tom slučaju žalba se može podnijeti i neposredno Povjereniku.

Protiv rješenja Povjerenika može se pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske. To mogu učiniti i tijelo javne vlasti koje je rješavalo o zahtjevu i korisnik koji je podnio žalbu Povjereniku. Upravni spor se može pokrenuti i ako Povjerenik nije odlučio o žalbi u zakonskim rokovima. Visoki upravni sud Republike Hrvatske mora donijeti odluku o tužbi u roku od 90 dana. Tužba ima odgodni učinak ako je rješenjem omogućen pristup informaciji.

Inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o pravu na pristup informacijama obavljaju inspektori i drugi ovlašteni službenici Ureda povjerenika za informiranje. Inspekcijski nadzor može se pokrenuti na temelju zaprimljene predstavke korisnika, na prijedlog treće strane ili po službenoj dužnosti. Može se provoditi kao neposredni ili posredni inspekcijski nadzor. Neposredni inspekcijski nadzor provodi se u u tijelu javne vlasti, izravnim uvidom u podatke i dokumentaciju te u uvjete i način rada nadziranog tijela javne vlasti. Posredni inspekcijski nadzor provodi se uvidom u podatke i dokumentaciju koje je Povjereniku za informiranje dostavilo tijelo javne vlasti.

U provođenju inspekcijskog nadzora inspektori nadziru objavljuju li tijela javne vlasti informacije na svojim mrežnim stranicama (proaktivna objava), provode li postupke savjetovanja s javnošću i osiguravaju li javnost rada sukladno Zakonu. Inspektori također utvrđuju je li u tijelu javne vlasti određen službenik za informiranje i postupa li u skladu sa Zakonom pripisanim ovlastima te vodi li tijelo javne vlasti poseban službeni upisnik o zahtjevima, postupcima i odlukama o ostvarivanju prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija.

Nadalje, u provedbi inspekcijskog nadzora, inspektori nadziru i pravilnu primjenu odredbi Zakona povodom zahtjeva za pristup informacijama i zahtjeva za ponovnu upotrebu informacija, kao i poduzimanje ostalih radnji povodom zaprimljenih zahtjeva za pristup informacijama i zahtjeva za ponovnu upotrebu. Konačno, inspektori nadziru objavljuje li tijelo javne vlasti informacije o naplati troškova za pristup i upotrebu informacija te uvjete za ponovnu upotrebu informacija te dostavljaju li Povjereniku za informiranje godišnje izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama.

Inspektor može narediti poduzimanje odgovarajućih mjera radi otklanjanja utvrđenih povreda, nepravilnosti i nedostataka u radu nadziranog tijela javne vlasti, zabraniti obavljanje radnji koje su poduzimane protivno Zakonu ili drugim propisima, te predložiti poduzimanje mjera s ciljem otklanjanja nepravilnosti ili nedostataka u radu ili s ciljem unaprjeđenja rada nadziranog tijela javne vlasti. Kontrolu izvršenja izrečenih mjera inspektor obavlja u pravilu posredno, pribavljanjem izvješća i dokaza o provedbi mjera, a može se obaviti i neposrednim inspekcijskim nadzorom.

Povjerenik za informiranje provodi istraživanja i stručne analize iz područja prava na pristup informacijama i prava na ponovnu upotrebu informacija, uključujući analize međunarodnih praksi. Povjerenik također promiče i održava kontinuiranu suradnju sa službenicima za informiranje u tijelima javne vlasti te uspostavlja i vodi registar službenika za informiranje (popis tijela javne vlasti) i vodi evidenciju o isključivim pravima na ponovnu upotrebu informacija.

Važan segment rada Povjerenika za informiranje predstavlja aktivno promicanje prava na pristup informacijama i ponovnu upotrebu informacija, koje prvenstveno uključuje edukaciju i jačanje svijesti službenika za informiranje i tijela javne vlasti, kao i korisnika prava na pristup informacijama (građana, medija, udruga, privatnog sektora).

Povjerenik za informiranje sudjeluje u radu Savjeta za suzbijanje korupcije,⁶ Savjeta inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast,⁷ koordinacijskog tijela za provedbu Strategije razvoja javne uprave i Akcijskog plana provedbe Strategije razvoja javne uprave⁸ te koordinacijskog tijela za provedbu Politike otvorenih podataka.^{9 10}

DRUGI AKTERI RELEVANTNI ZA ODABRANA TEMELJNA PRAVA KOJE IMENUJE HRVATSKI SABOR

AGENCIJA ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA

Agencija je neovisno nadzorno tijelo javne vlasti u Republici Hrvatskoj u smislu odredbe članka 51. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) i Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (Narodne novine, br. 44/2018) koji je donesen 25. svibnja 2018. kako bi se osigurala potpuna provedba Opće uredbe o zaštiti podataka u Hrvatskoj.

Člankom 37. Ustava Republike Hrvatske propisano je da se „svakom jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka. Bez privole ispitanika, osobni se podaci mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete

⁶Hrvatska. Vlada Republike Hrvatske. Nacionalno vijeće za praćenje provedbe strategije suzbijanja korupcije ([Nacionalno vijeće za praćenje provedbe strategija suzbijanja korupcije](#)).

⁷Hrvatska. Vlada Republike Hrvatske. Partnerstvo za otvorenu vlast ([Partnerstvo za otvorenu vlast](#)).

⁸Hrvatska. Ministarstvo pravosuđa i javne uprave. Nacionalni plan razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine ([Nacionalni plan razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine](#)).

⁹Hrvatska. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva. Koordinacijsko tijelo za provedbu Politike otvorenih podataka ([Koordinacija za provedbu mjera Politike otvorenih podataka](#)).

¹⁰Hrvatska. Povjerenik za informiranje. [Međuinstitucionalna suradnja](#).

određene zakonom. Zakonom se uređuje zaštita podataka te nadzor nad djelovanjem informatičkih sustava u državi.“

Agencija je osnovana 2004. godine Zakonom o zaštiti osobnih podataka. Agencija je nadzorno tijelo u Republici Hrvatskoj odgovorno za praćenje primjene Opće uredbe o zaštiti podataka i Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka radi zaštite temeljnih prava i sloboda fizičkih osoba u vezi s obradom osobnih podataka i olakšavanja slobodnog protoka osobnih podataka unutar EU-a. Agencija kao nadzorno tijelo ima istražne, korektivne i savjetodavne ovlasti.

Ravnatelja Agencije imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade na razdoblje od četiri godine uz mogućnost ponovnog izbora.

Kao nacionalno nadzorno tijelo, Agencija aktivno sudjeluje u radu sljedećih skupina za koordinaciju nadzora: Schengenski informacijski sustav (SIS II), vizni informacijski sustav (VIS), carinski informacijski sustav (CIS), Europska baza otisaka prstiju tražitelja azila (EURODAC), te Odbor za suradnju Europol (ECB).

Svatko tko smatra da mu je povrijeđeno neko pravo zajamčeno Općom uredbom o zaštiti podataka i Zakonom o provedbi Opće uredbe može Agenciji podnijeti zahtjev za utvrđivanje povrede prava. O povredi prava Agencija odlučuje rješenjem. Rješenje Agencije je upravni akt. Protiv rješenja Agencije žalba nije dopuštena, ali se tužbom može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

Agencija izriče upravne novčane kazne za kršenje odredbi ovog Zakona i Opće uredbe o zaštiti podataka. Upravne novčane kazne izriču se rješenjem. Protiv rješenja žalba nije dopuštena, ali se tužbom može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

Također, Agencija izdaje preporuke i stručna mišljenja o zaštiti osobnih podataka te pruža savjetovanje i obuke (edukacije) za privatna i javna tijela.

Agencija o svom radu podnosi godišnje izvješće Hrvatskom saboru. Godišnje izvješće sadržava informacije kao što su broj zahtjeva ispitanika i broj pritužbi, rješenja donesena o pritužbama ispitanika i po službenoj dužnosti, uključujući broj provedenih nadzornih aktivnosti, broj zaprimljenih prijava voditelja obrade o povredama osobnih podataka, nadzorne aktivnosti, broj radnji u vezi s kodeksom ponašanja i certificiranjem itd.

VIJEĆE ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE (VEM)

Vijeće za elektroničke medije predviđeno je da bude neovisno regulatorno tijelo u području elektroničkih medija u Republici Hrvatskoj.

Osnovne zadaće Vijeća za elektroničke medije kao neovisnog regulatornog tijela propisane su Zakonom o elektroničkim medijima i Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji, a između ostalog obuhvaćaju nadzor namjenskog korištenja sredstava Fonda za pluralizam i raznovrsnost medija i razmatranje pritužba građana.

Valja napomenuti da se člankom 14. stavkom 2. Zakona o elektroničkim medijima zabranjuje poticanje, pogodovanje poticanju i širenje mržnje ili diskriminacije na osnovi rasne ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, te antisemitizma i ksenofobije, ideja fašističkih, nacističkih, komunističkih i drugih totalitarnih režima.

U svom radu Vijeće će doprinositi razvitku društva zaštitom pluralizma elektroničkih medija i raznovrsnosti sadržaja osiguravanjem jednakih uvjeta za tržišnu utakmicu svim pružateljima medijskih usluga te poticanjem proizvodnje i objavljivanja sadržaja od javne vrijednosti na način da bude dostupan što većem broju korisnika.

Vijeće ima sedam članova. Predsjednika i članove Vijeća za elektroničke medije imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Predsjednik Vijeća ujedno je i ravnatelj Agencije. Mandat članova Vijeća je 5 godina i mogu biti ponovno imenovani.

Tijekom posljednjih izmjena i dopuna Zakona o medijima nekoliko organizacija civilnog društva za ljudska prava istaknulo je da izborni postupak za članove Vijeća ne jamči neovisnost Vijeća i njegovih članova. Pored toga, istaknuli su potrebno povećati transparentnost donošenja odluka Vijeća.

DRUGA TIJELA – POVJERENSTVA I MEĐUSEKTORSKA TIJELA

POVJERENSTVO ZA RAD PO PRITUŽBAMA – POLICIJSKI SEKTOR

Sukladno članku 5. Zakona o policiji, svaka fizička ili pravna osoba koja smatra da su njezina prava ili slobode povrijeđena djelovanjem ili propuštanjem policijskog službenika u primjeni policijskih ovlasti ima pravo podnijeti pritužbu Ministarstvu unutarnjih poslova u roku od 30 dana od saznanja za povredu.

Postupanje s pritužbama postupak je u tri faze ili stupnja. Prvi stupanj provjere navoda u pritužbi provodi policijska uprava ili druga ustrojstvena jedinica MUP-a u sjedištu, drugi stupanj provjere navoda u pritužbi provodi Služba za unutarnju kontrolu MUP-a, a treći stupanj provjere navoda u pritužbi provodi Povjerenstvo za rad po pritužbama.

Člankom 5.c stavkom 2. Zakona o policiji propisano je da Povjerenstvo ima devet članova koje imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora.

Člankom 5.c stavak 3. propisano je da članovi Povjerenstva biraju predsjednika i potpredsjednika na konstituirajućoj sjednici. Hrvatski građani koji uživaju profesionalni i osobni ugled u zajednici i koji nisu članovi političke stranke mogu biti izabrani za članove Povjerenstva- Članove Povjerenstva imenuje se na razdoblje od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Članovi Povjerenstva za svoj rad odgovaraju Hrvatskom saboru. Nadležni Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora daje prethodno mišljenje na Poslovnik o radu Povjerenstva kojim se detaljnije uređuju pitanja rada i donošenja odluka Povjerenstva.

Stručnu i administrativnu pomoć Povjerenstvu pruža Ministarstvo unutarnjih poslova u skladu s člankom 5.c stavkom 5. Zakona o policiji.

Povjerenstvo jednom godišnje podnosi izvješće o radu Hrvatskom saboru.

NEZAVISNI MEHANIZAM NADZORA POSTUPANJA POLICIJSKIH SLUŽBENIKA MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA U PODRUČJU NEZAKONITIH MIGRACIJA I MEĐUNARODNE ZAŠTITE

Nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite (dalje u tekstu: Mehanizam) osnovan je Sporazumom o suradnji radi provedbe Nezavisnog mehanizma nadzora postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite od 8. lipnja 2021. Sporazum su potpisali Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske s jedne strane i Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, Akademija pravnih znanosti Hrvatske, Centar za kulturu dijaloga, Hrvatski Crveni križ i prof. dr. sc. Iris Goldner Lang s druge strane.

Razdoblje provedbe Sporazuma bilo je godinu dana (uz mogućnost produljenja). Tim Sporazumom aktivnosti Mehanizma definirane su kao promatranje postupanja policijskih službenika na graničnim prijelazima i u policijskim postajama i upravama, najavljeni posjeti zelenoj granici i pregled pravomoćno okončanih spisa po podnesenim pritužbama na navodno nezakonito postupanje prema nereguliranim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite (koji su postali zakoniti u roku od godinu dana prije potpisivanja Sporazuma).

Mehanizam se sastoji od Koordinacijskog odbora (5 članova) koji neovisno od MUP-a odlučuje o provedbi aktivnosti neposrednih provoditelja (8 članova, po 2 člana iz AMZH, APZH, CKD i HCK) koji, na

temelju odluke Koordinacijskog odbora, provode promatranja na terenu (policijske postaje, granični prijelazi, zelena granica, prihvatilišta za strance itd.).

Pučka pravobraniteljica naglasila je da Mehanizam, s obzirom na to da je uspostavljen na temelju sporazuma, ne može zamijeniti ili preuzeti dužnosti nadležnih institucija i istražiti navode o nezakonitosti ili nepravilnostima u radu policije.

Osnovan je Savjetodavni odbor Mehanizma kao neformalno tijelo zaduženo za davanje preporuka za doprinos povećanju učinkovitosti i neovisnosti rada Mehanizma, a njegovi su članovi pučka pravobraniteljica, EK, Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA), Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (FRONTEX), Međunarodne organizacije za migracije (IOM), Ureda Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) i pravobraniteljica za djecu.

U studenom 2022. Vlada je zaključila i usvojila novi Sporazum o suradnji. Sporazumom je nastavljen rad Mehanizma tijekom još 18 mjeseci između istih dionika.

Iako je pučka pravobraniteljica pozdravila činjenicu da novi Sporazum sadrži određene pozitivne promjene, naglasila je da nije predviđeno da će Mehanizam promatrati sva postupanja policije, zabilježena ili nezabilježena, posebno ona povezana s pristupom sustavu međunarodne zaštite i zabranom kolektivnog protjerivanja. Također nije jasno što uključuje pregled podataka i spisa, odnosno način prikupljanja podataka nije dovoljno jasan. Isto tako, iako su predviđena nenajavljena promatranja na zelenoj granici, za njih je i dalje potrebna prethodna pisana obavijest. Konačno, pučka pravobraniteljica istaknula je da, kako bi nadzorni mehanizam bio uistinu svrsishodan, on mora odgovoriti na složene zahtjeve neovisnosti i učinkovitosti.

Osim toga, organizacije civilnog društva koje djeluju u području migracija postavile su nekoliko pitanja o izboru članova Mehanizma i njegovoj neovisnosti.

POVJERENSTVO ZA RAD PO PRITUŽBAMA U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI

Zakonom o socijalnoj skrbi iz 2022. godine prvi put je uvedeno Povjerenstvo koje se osniva radi odlučivanja o osnovanosti pritužbe podnositelja koji nije zadovoljan odgovorom Ministarstva.

Postupanje s pritužbama je postupak u tri faze ili stupnja. Prvi stupanj odlučivanja po pritužbi provodi ustanova socijalne skrbi koja je prava prekršila, drugi stupanj odlučivanja po pritužbi provodi Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, a treći stupanj odlučivanja po pritužbi provodi Povjerenstvo za rad po pritužbama u sustavu socijalne skrbi.

Povjerenstvo čini pet predstavnika građana koje na javni poziv predlažu organizacije civilnog društva ili koji su se osobno javili na javni poziv.

Članove Povjerenstva imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku Hrvatskog sabora. Članovi Povjerenstva imenuju se na razdoblje od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

S obzirom na to da su članovi Povjerenstva imenovani tek krajem 2022., vrijeme će pokazati koliko je taj mehanizam dostupan građanima.

SAVJET ZA LJUDSKA PRAVA – MEĐUSEKTORSKO TIJELO

Krajem 2021. Vlada je osnovala Savjet za ljudska prava, međuresorno i savjetodavno tijelo.

Zadaće Savjeta uključuju:

- sudjelovanje u kontinuiranom praćenju i analizi javnih politika koje se odnose i/ili utječu na razvoj ljudskih prava u Republici Hrvatskoj
- sudjelovanje u davanju mišljenja Vladi Republike Hrvatske o nacrtima propisa koji se odnose i/ili utječu na stanje ljudskih prava u Republici Hrvatskoj i predlaganje Vladi Republike Hrvatske mjera za rješavanje određenih problema, te mjera za poboljšanje stanja ljudskih prava
- sudjelovanje u programiranju i utvrđivanju prioriteta za korištenje fondova Europske unije koji su otvoreni za Republiku Hrvatsku u području zaštite ljudskih prava, kao i ostalih fondova Europske unije koji mogu uključivati i ljudska prava ili imati utjecaja na njihovo ostvarivanje
- praćenje provedbe Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije
- razmatranje izvještaja i periodičnih izvješća međunarodnih organizacija o stanju ljudskih prava u Republici Hrvatskoj
- praćenje primjene međunarodnih instrumenata koji se odnose na područje zaštite i promicanje ljudskih prava i proučavanje iskustava drugih zemalja u ostvarivanju ljudskih prava
- predlaganje Vladi Republike Hrvatske osnivanja privremenih pomoćnih tijela, *ad hoc* radnih skupina, radi obrade pojedinih tema od nacionalne važnosti ili rješavanja pojedinih pitanja iz područja ljudskih prava
- suradnja s nacionalnim odborima i povjerenstvima za pojedina područja ljudskih prava, tijelima za ljudska prava Hrvatskoga sabora, pučkim pravobraniteljem i ostalim opunomoćenicima Hrvatskog sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te udrugama za zaštitu i promicanje ljudskih prava registriranim u Republici Hrvatskoj te

- suradnja sa županijskim koordinacijama za ljudska prava i Koordinacijom za ljudska prava Grada Zagreba.

Članovi Savjeta su:

- potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske nadležna za ljudska prava, predsjednica Savjeta
- 14 predstavnika tijela javne vlasti – nadležnih tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske
- 3 predstavnika organizacija civilnog društva koje su posvećene razvoju i promicanju ljudskih prava u Republici Hrvatskoj.

Pored članova Savjeta, članovi Savjeta mogu pozvati predstavnike drugih nadležnih tijela i institucija, kao i vanjske stručnjake, da sudjeluju u radu stručnih ili radnih skupina. Vanjski članovi nemaju pravo glasa u Savjetu.

Savjet je u ožujku 2022. održao svoju prvu sjednicuⁱⁱ na kojoj je pučka pravobraniteljica iznijela pregled stanja ljudskih prava i ravnopravnosti u Hrvatskoj, dok je na sjednici u travnju 2022. pučka pravobraniteljica predstavila preporuke iz godišnjeg izvješća za 2021. Nakon konstruktivne rasprave o izvješću pučke pravobraniteljice, posebno o preporukama, Savjet je donio zaključak kojim poziva tijela javne vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere i aktivnosti za provedbu preporuka pučke pravobraniteljice ili da joj pruže odgovarajuće obrazloženje ako ne mogu provesti preporuke. Savjet se ponovno sastao u rujnu 2022. i raspravljao o preporukama pučke pravobraniteljice u vezi s pravima osoba starije životne dobi.

Rad Savjeta je javan, a na posebnoj podstranici Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina objavljuvat će se zapisnici sa sjednica Savjeta. Na taj se način javnost može informirati o konkretnim mjerama i koracima koji se poduzimaju za praćenje stanja ljudskih prava u Republici Hrvatskoj.

Kako je utvrđeno u članku 12. Poslovnika Savjeta za ljudska prava, Savjet može osnovati stručnu ili radnu skupinu za praćenje nekog područja ljudskih prava ili za pripremu i obradu pojedinih tema za raspravu o nekom pitanju na sjednici Savjeta.

Savjet podnosi izvješće o svom radu Vladi Republike Hrvatske na kraju svog mandata, kako je propisano člankom 7. Odluke o osnivanju Savjeta za ljudska prava od 10. prosinca 2021.

ŽUPANIJSKE KOORDINACIJE ZA LJUDSKA PRAVA

Koordinacije za ljudska prava su volonterska tijela osnovana na županijskoj razini – funkcioniraju kao odbori županijske skupštine ili kao međusektorska tijela koja osnivaju županijske skupštine.

Neke od aktivnosti županijskih koordinacija uključuju prikupljanje podataka o stanju ljudskih prava i sloboda te prava nacionalnih manjina na području županije. Nadalje, županijske koordinacije upozoravaju nadležna županijska upravna tijela na određene slučajeve kršenja ljudskih prava i sloboda na području županije te predlažu rješenja. Po potrebi koordinacija može osnovati užu skupinu stručnjaka iz određenih područja koji nisu članovi koordinacije ako je to potrebno za rješavanje određenog problema.

Koordinacija o svom radu izvještava Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske ili blisko surađuje sa Savjetom za ljudska prava.

KOORDINATORI ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

U skladu s člankom 27. Zakona o ravnopravnosti spolova čelnici tijela državne uprave imenuju dužnosnika ili rukovodećeg koji obavlja poslove koordinatora za ravnopravnost spolova.

U skladu s nadležnosti i djelokrugom rada tijela javne uprave, koordinador koordinira provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova te surađuje s Uredom za ravnopravnost spolova.

Osim toga, koordinador priprema izvješća o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova koja tijela državne uprave dostavljaju Uredu za ravnopravnost spolova svake dvije godine.

POVJERENSTVA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb dužne su osnovati i, sukladno predloženom programu rada, osigurati uvjete i sredstva za rad županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova i povjerenstvu za ravnopravnost spolova Grada Zagreba s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova na lokalnoj i regionalnoj razini.

Povjerenstva za ravnopravnost spolova zamišljena su kao radna i savjetodavna tijela županijskih skupština i Skupštine Grada Zagreba koja se sastoje od članova županijskih skupština odnosno Skupštine Grada Zagreba, koordinadora iz tijela državne uprave, predstavnika nevladinih organizacija i neovisnih stručnjaka.

Jedinice lokalne samouprave mogu osnovati gradska i općinska povjerenstva za ravnopravnost spolova sukladno Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova.

Ovdje treba napomenuti da je Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova istekla 2015., a nova je donesena tek 2023. Ranije je postojala tradicija organiziranja sastanka svih županijskih koordinacija svake dvije godine, no posljednji takav koordinacijski sastanak održan je 2015. godine.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova prikupila je podatke i analizirala rad i status povjerenstava tijekom 2022. Tom je analizom utvrđeno da je na dan 31. prosinca 2022. bilo imenovano 20 povjerenstava koja su imala 196 članova (od kojih su 66,33 % bile žene, a 33,67 % muškarci). Predstavnici županijskih skupština čine oko četvrtine članova svih povjerenstava, dok preostale članove čine predstavnici udruga, neovisni stručnjaci, predstavnici županijskih izvršnih i upravnih tijela te ostali članovi. Na dan 31. prosinca 2022. postupak imenovanja članova bio je u tijeku u jednoj županiji.

SAVJET ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA

Savjet za razvoj civilnog društva je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske koje radi na razvoju suradnje Vlade s udrugama i drugim organizacijama civilnog društva na provođenju akata strateškog planiranja za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, akata strateškog planiranja Vlade i ostalih akata strateškog planiranja te na razvoju filantropije, socijalnog kapitala i međusektorske suradnje u Republici Hrvatskoj.

Zadaće Savjeta su:

- sudjelovanje u kontinuiranom praćenju i analizi javne politike koja se odnosi i/ili utječe na razvoj i djelovanje civilnog društva i međusektorsku suradnju
- sudjelovanje u davanju mišljenja Vladi o nacrtima propisa kojima se utječe na razvoj civilnog društva te u organizaciji primjerenog načina uključivanja i sudjelovanja udruga i drugih organizacija civilnog društva u raspravama o propisima, strategijama i programima koji na razini Republike Hrvatske, ali i na europskoj razini utječu na razvoj i djelovanje civilnog društva, te na suradnju s javnim i privatnim sektorom
- suradnja u planiranju prioriteta nacionalnih programa dodjele financijskih potpora projektima i programima udruga i drugih organizacija civilnog društva iz sredstava državnog proračuna, te analiza godišnjih izvješća tijela državne uprave, ureda Vlade i drugih javnih tijela o financiranim projektima i programima organizacija civilnog društva
- sudjelovanje u programiranju i utvrđivanju prioriteta za korištenje fondova Europske unije i drugih međunarodnih financijskih instrumenata i mehanizama koji su otvoreni za Republiku Hrvatsku, na temelju učinkovitog sustava savjetovanja s organizacijama civilnog društva
- izvršavanje zadaća kojima se ostvaruje osnovna svrha djelovanja Savjeta, a obuhvaćeni su ciljevima akata strateškog planiranja za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, akata strateškog planiranja Vlade i ostalim aktima strateškog planiranja
- suradnja s hrvatskim predstavnicima udruga i drugih organizacija civilnog društva u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru u formuliranju stajališta civilnog društva na razini Europske unije te

- kandidiranje i izbor predstavnika udruga i drugih organizacija civilnog društva u povjerenstva, savjetodavna ili radna tijela na zahtjev tijela državne uprave, ureda Vlade i drugih tijela javne vlasti.

Savjet ima 37 članova, a to su:

- 17 predstavnika tijela javne vlasti – nadležnih tijela državne uprave, ureda Vlade i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva
- 14 predstavnika udruga i drugih organizacija civilnog društva iz različitih područja djelovanja
- tri predstavnika civilnog društva iz redova zaklada, sindikata i udruga poslodavaca i
- tri predstavnika nacionalnih udruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Savjet može osnivati i imenovati stalne i povremene radne skupine tijekom provedbe svojih zadaća. Savjet jednom godišnje podnosi Vladi izvješće o svom radu.

Predsjednika Savjeta biraju svi članovi Savjeta iz reda predstavnika udruga i drugih organizacija civilnog društva, dok zamjenika predsjednika Savjeta biraju svi članovi Savjeta iz reda predstavnika tijela državne uprave i ureda Vlade. Predsjednik i članovi Savjeta imenuju se na razdoblje od tri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja. Djelovanje Savjeta temelji se na Odluci o osnivanju Savjeta za razvoj civilnog društva, a rad Savjeta uređen je Poslovníkom.

Logistički i administrativni rad Savjeta obavlja Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Rad Vijeća je javan, a na posebnoj podstranici Ureda za udruge i prava nacionalnih manjina objavljuvat će se zapisnici sa sjednica Savjeta.¹¹

Iako je posljednja Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva istekla 2016., a izrada nove započela 2021., nova Strategija još nije donesena.

Osim toga, sektor civilnog društva ocjenjuje suradnju sa Savjetom za razvoj civilnog društva kao usporenu.

RADNA SKUPINA ZA PRAĆENJE ZLOČINA IZ MRŽNJE

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koordinira rad Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje te promiče međunarodnu i međusektorsku suradnju u sustavu praćenja zločina iz mržnje.

Radnu skupinu za praćenje zločina iz mržnje čine predstavnici tijela zaduženih za borbu protiv zločina iz mržnje, predstavnici akademske zajednice, te predstavnici civilnog društva iz redova nevladinih

¹¹ Zapisnici sa sjednica Savjeta ([Zapisnici sa sjednica Savjeta](#)).

organizacija koje su aktivne u području praćenja i suzbijanja zločina iz mržnje, a koje izabire Savjet za razvoj civilnog društva. Među članovima su također i predstavnici pučke pravobraniteljice.

Radna skupina za praćenje zločina iz mržnje zadužena je za koordinaciju prikupljanja podataka o zločinima iz mržnje, praćenje i analizu pojavnosti zločina iz mržnje, koordinaciju međuresorne suradnje u borbi protiv zločina iz mržnje te izradu preporuka za unaprjeđenje sustava borbe protiv zločina iz mržnje.

Sastaje se dva puta godišnje, po potrebi i češće.

Provedba Protokola o postupanju u slučaju zločina iz mržnje pretpostavlja suradnju nadležnih tijela koja sudjeluju u otkrivanju, postupanju i praćenju rezultata postupaka vođenih zbog zločina iz mržnje radi unaprjeđivanja sustava praćenja zločina iz mržnje.

Na temelju podataka koje su prikupila nadležna tijela, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina prati tijek postupka u svakom pojedinom slučaju, objedinjuje statističke podatke koji se odnose na zločine iz mržnje i objavljuje ih na svojoj mrežnoj stranici. Objavljeni statistički podaci uključuju motiv (navođenje zaštićenog obilježja) i pravnu kvalifikaciju kaznenog djela ili prekršaja svih nadležnih tijela koja su sudjelovala u postupku.

SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE

Savjet za nacionalne manjine je kolegijalno savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske.

Savjet za nacionalne manjine osnovan je na nacionalnoj razini radi osiguravanja sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u vezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina.

Članove Savjeta imenuje Vlada Republike Hrvatske na razdoblje od četiri godine i to: sedam članova iz reda osoba koje predlože vijeća nacionalnih manjina te pet članova iz reda istaknutih kulturnih, znanstvenih, stručnih, vjerskih djelatnika iz reda osoba koje predlože manjinske udruge i druge organizacije manjina, vjerske zajednice i pravne osobe. Članovi Savjeta su i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru.

Savjet ima predsjednika i dva potpredsjednika koje imenuje Vlada Republike Hrvatske iz redova članova Savjeta. Jedan od njih obvezno je član Savjeta iz redova nacionalne manjine koja u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske čini više od 1,5% stanovništva, tj. srpske nacionalne manjine.

Savjet za nacionalne manjine predlaže kriterije financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i raspodjelu sredstava iz proračuna za njihovu provedbu.

Prema Savjetodavnom odboru koji prati provedbu Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, pripadnici nacionalnih manjina općenito su zadovoljni činjenicom da njihovi predstavnici u Savjetu za nacionalne manjine mogu davati savjete i sudjelovati u postupku donošenja odluka. Međutim, prilikom svog posjeta Savjetodavni odbor čuo je i nešto kritika na račun nedostatka transparentnosti u radu Savjeta. Stoga Savjetodavni odbor potiče vlasti da osiguraju rodnu ravnotežu u sastavu Savjeta za nacionalne manjine i poboljšaju transparentnost njegova rada.

VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA

S ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina uređeno je pravo pripadnika nacionalnih manjina da biraju vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i regionalne samouprave.

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina biraju se radi sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u općinama, gradovima i županijama za područje kojih su izabrani.

Izabrano vijeće ima svojstvo neprofitne pravne osobe koje stječe upisom u registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u skladu sa Zakonom o registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Izabrani predstavnik nacionalne manjine također se upisuje u registar, ali ne stječe svojstvo pravne osobe.

Člankom 31. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina propisuju se sljedeća posebna prava vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave:

- pravo predlaganja tijelima jedinice samouprave mjera za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njezinom području, uključujući pravo davanja prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja te akte donose
- pravo predlaganja kandidata za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave
- pravo da budu obaviješteni o svakom pitanju o kojem će raspravljati radna tijela predstavničkih tijela jedinice samouprave, a koje se tiče položaja nacionalne manjine
- pravo davanja mišljenja i prijedloga na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjene nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

Savjetodavni odbor Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina istaknuo je brojne pritužbe na nedostatak učinkovitog utjecaja na donošenje odluka lokalnih ili regionalnih manjinskih vijeća. U vezi s tim, predstavnici tih manjinskih vijeća smatraju da su nedovoljno informirani i mogu intervenirati

samo usmeno ako se to od njih zatraži. Savjetodavni odbor napomenuo je da se nadležnosti vijeća u velikoj mjeri ignoriraju i ne provode u praksi te da se odluke o nacionalnim manjinama često donose bez savjetovanja s njima. Čak i kada vijeća nacionalnih manjina daju mišljenja predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave o pitanjima koja se odnose na pripadnike njihovih nacionalnih manjina, njihova se mišljenja često ne uzimaju u obzir.

Osim toga, premda jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju sredstva i radni prostor za rad manjinskih vijeća i predstavnika u skladu sa zakonom, pučka pravobraniteljica primjećuje da se takva potpora razlikuje.

Nadalje, tijekom 2017. godine u sklopu projekta „Potpora nacionalnim manjinama na lokalnoj razini” Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina financiranog iz programa IPA 2012 provedeno je i objavljeno opsežno istraživanje, tzv. „GAP analiza” kapaciteta i potreba vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, održan je niz treninga, izrađen je Priručnik za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina te je uspostavljeno web-sučelje putem kojeg vijeća i predstavnici nacionalnih manjina mogu izvještavati o provedbi Ustavnog zakona u narednom razdoblju na lokalnoj razini.

Savjetodavni odbor naglasio je da samo savjetovanje nije dovoljan mehanizam za osiguravanje učinkovitog sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina. Savjetodavni odbor također je primijetio da uloga i djelokrug rada manjinskih vijeća na regionalnoj i lokalnoj razini te potpora koja im se pruža nisu jednaki u svim regionalnim ili lokalnim vijećima.

OSTALO

Naposljetku, Vlada ima niz međusektorskih tijela koja su uglavnom usmjerena na određene skupine, kao što su:

- Međuresorna radna skupina za provedbu aktivnosti prihvata i zbrinjavanja izbjeglog stanovništva iz Ukrajine
- Stalno povjerenstvo za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo
- Savjetodavna skupina državljana trećih zemalja i osoba migrantskog porijekla
- Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, čiji su članovi također i predstavnici nacionalnih saveza osoba s invaliditetom, koje isto prati provedbu obveza preuzetih u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom
- Savjet za mlade
- Međuresorno povjerenstvo za zaštitu djece bez pratnje
- Nacionalni tim za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

- Stručni savjet za izvršenje presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava
- Mreža podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela
- Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima

Razvijeni su kako bi se osigurala bolja suradnja među različitim odgovornim tijelima.

ⁱ [Izvešće SCA-a iz ožujka 2019.](#)

[Sjednice Savjeta za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske](#)